

A. Augustin, ISPOVIJESTI

Pročitajte nekoliko kratkih ulomaka iz „Ispovijesti“, glasovitog djela sv. Augustina. Pozorno pratite kakvim životom je Augustin živio u mladosti. Odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Što je Augustin tražio, za čim je žudio? Je li u tome uspio? Objasnite.
2. Tko je odgovoran za njegove promašaje i stranputice?
3. Kako Augustin tumači privlačnost grijeha?
4. Kada se kod njega javila žeđ za mudrošću? Gdje ga je to najprije odvelo?
5. U čemu možemo naći dodirne točke s njim?

Hoću da se podsjetim na prošle svoje sramote i putene pokvarenosti duše svoje... Raspaljivao sam se nekoć u mladosti da se nasitim pakla. Osmjelih se i podivljah u prevrtljivim i mračnim ljubavima, nestade moje ljepote i postadoh trulež u očima tvojim, dok sam se sviđao sebi i želio se sviđati očima ljudskim (II,1,1).

A što me je drugo veselilo doli da ljubim i da budem ljubljen? Ali nisam se držao mjere od srca k srcu, dokle dopire svjetla staza prijateljstva. Iz blatne požude puti i vrtloga mladosti pušile su se magle zamagljujući i zamračujući srce moje, te se nije mogla razlikovati vedrina čiste ljubavi od magluštine niske pohote. Jedno i drugo buktalo je izmiješano vukući moju slabu mladost preko strmina strastvenih želja i utapajući je u vrtlogu opačina (II,2,2).

Gdje sam bio i kako sam daleko bio progнан od slasti doma tvoga u onoj šesnaestoj godini svoje tjelesne dobi, kad je ludost požude uzela vlast nada mnom i ja joj se objeručke predao, požude slobodne po ljudskoj sramoti, ali nedopuštene po tvojim zakonima (II,2,4)?

One godine ... počeo mi se spremati novac za dulji boravak u Kartagi, više zbog ponosa nego zbog imutka moga oca, prilično skromnoga građanina grada Tagaste. [...] Tko tada nije u zvijezde kovao moga oca, što je preko snage svoga imutka trošio na sina koliko god mu je trebalo za studij u dalekom svijetu? Mnogi, naime, građani kudikamo bogatiji nisu toliko žrtvovali za svoju djecu. Međutim, isti taj moj otac nije mario kako napredujem pred tobom i kako čisto živim. Glavno je bilo da dospijem daleko u nauci, ili, bolje rečeno, daleko od nauke tvoje, Bože, koji si jedini pravi i dobri gospodar svoje njive, moga srca! [...] Ali ti si već u majčinu srcu bio započeo graditi svoj hram i udario temelje svetog prebivališta svoga... Zato se ona trže u svetome strahu i drhtaju, uplašivši se za me, premda još ne bijah vjernik, da ne krenem krivim putovima kojima idu oni što ti okreću leđa, a ne lice. Jao meni! Smijem li reći da si ti šutio, Bože moj, dok sam se ja udaljavao od tebe? Zar si doista tada šutio za mene? A čije su ono bile riječi, ako ne tvoje, što si mi ih u uši pripjevao preko moje majke, vjerne tvoje službenice? Ali od toga mi ništa nije prodrlo u srce da to činim. Htjela je ona, naime, i sjećam se kako me je potajno opomenula s velikom zabrinutošću, da ne grijehim bludno... Te su mi se opomene činile ženske, pa me je bilo stid da ih poslušam. Ali one su bile od tebe, a nisam to znao. Mislio sam da ti šutiš a da govori ona, preko koje ti nisi za mene šutio. I ja sam te u njoj prezirao, ja, sin njezin, sin službenice tvoje, sluga tvoj. Ali nisam znao i strmoglavce sam srljao u tolikoj sljepoći da sam se među vršnjacima stidio ako sam zaostajao za njima u sramoti. Slušao sam ih, naime, kako se razmeću svojim opačinama pa se to više ponose što su bili bestidniji. I meni je drago bilo da tako činim kao oni, ne samo iz požude za činom nego i iz požude za hvalom (II,3,5-8).

Na griješi se bez razloga. Postoji zaista neka milina na lijepim tijelima, pa u zlatu i srebru, i u svim stvarima... I život koji ovdje živimo ima svoju privlačnost zbog neke mjere ljepote svoje i zbog sklada sa svim ovim zemaljskim ljepotama. I prijateljstvo ljudi ugodno je zbog drage veze koja stvara jedinstvo od mnogih duša. Zbog svega toga i tome sličnoga čini se grijeh, kad u neurednoj sklonosti prema dobrima najmanje vrijednosti ostavljamo bolja i najviše dobra, tebe, Gospodine Bože naš, i istinu tvoju i zakon tvoj. Imaju, doduše, i te najniže stvari svoje radosti, ali nikada kao Bog moj koji je stvorio sve, jer se u njemu raduje pravednik i on je milje onih koji su čestita srca (II,5,10).

Mir je kod tebe velik i život bez smutnje. Tko ulazi u tebe, ulazi u radost Gospodara svoga; neće se bojati i najbolje će se osjećati u najvećem dobru. Pobjegao sam od tebe i lutao sam, Bože moj, u svojoj mladosti previše daleko od sigurnog puta tvoga i sam sâm sebi postao zemlja siromaštva (II,10,18).

Po uobičajenom već redu učenja dođoh do knjige nekoga Cicerona... Ali ta knjiga promijeni moja čuvstva i k tebi samome, Gospodine, okrenu molitve moje, a želje i čežnje moje učini drugačijima. Odjednom mi omrznu sva isprazna nada te sam stao žudjeti za besmrtnom mudrošću nevjerojatnim žarom srca svoga, i počeo sam se dizati da se vratim k tebi. [...] A taj golemi žar stišavalo je samo jedno: Kristova imena ne bijaše ondje! I što god je bilo bez tog imena, ma koliko učeno, dotjerano i vjerodostojno bilo, nije me moglo potpuno obuzeti. Stoga sam odlučio duh svoj usmjeriti na proučavanje Svetog pisma da vidim kakvo je. I evo što vidim: to je nešto što nije shvatljivo oholima a nije otkriveno ni djeci. Zdanje je to s niskim ulazom, no unutra je visoko i ovijeno tajnama. A ja nisam bio takav da sam mogao ući u nj i sagnuti šiju da se prilagodim takvu hodu. Moja je, naime, nadutost bježala od njezine skromnosti, a moja oštroumnost nije prodirala u njezine dubine (III,4,7- 5,9).

Tako sam zapao među ljude pijane od oholosti (manihejci), pretjerano putene i brbljave. U njihovim su ustima bile zamke đavolje... Lažno su govorili ne samo o tebi, koji si uistinu Istina, nego i o počelima ovoga svijeta, tvojem stvorenju. (III,6,10)

I pružio si ruku svoju iz visine i izvukao dušu moju iz ove duboke tame, kad je za me plakala pred tobom moja majka, vjerna tvoja službenica, više nego što majka oplakuje tjelesnu smrt djece. Ona je vidjela moju smrt iz snage vjere i duha što ga je imala od tebe, i uslišio si je, Gospodine (III,11,19).

Kroz to vrijeme od devet godina, od devetnaeste godine svoje dobi sve do dvadeset osme, bio sam zavođen i zavodio sam, varan i varao sam u svakojakim požudama, i to javno naukama koje se zovu „slobodne“, a potajno pod krivim imenom religije, ovdje ohol, ondje, praznovjerman, a tašt ovdje i ondje. [...] Onih sam godina predavao govorništvo. Svladan strastima prodavao sam rječitost koja donosi pobjedu. Volio sam ipak, Gospodine, ti to znaš, imati dobre učenike, kako se to već kaže „dobre“, i njih sam bez varke učio varke, ali ne da pomoću njih rade o glavi nevinome, nego da katkad spašavaju glavu krivca (IV,2,2).

Stoga nisam prestajao s pouzdanjem pitati za savjet one varalice koje nazivaju astrolozima... Tvoju su, Bože, spasonosnu nauku pokušavali ubiti one varalice kada govore: „S neba ti dolazi neodoljiv poticaj da griješiš!“ i „Venera je za to kriva, ili Saturn ili Mars.“ Sve to dakako govore zato da bi čovjek bio bez grijeha, čovjek koji je meso i krv i ohola trulež, a da se krivnja baca na Stvoritelja i Upravitelja neba i zvijezda (IV,3,4).